

Aan de Statengriffier van Zuid-Holland,

Geachte

Wilt u zo goed zijn de bijgaande brief met bijlage aan het College van Gedeputeerde Staten inzake de voorgenomen bebouwing van de Parkhaven te Rotterdam onder de aandacht van de leden van de Staten te brengen? Tot nadere informatie aan u of de leden van de staten altijd bereid.

Mijn hartelijke dank en vriendelijke groet,

namens Stichting Groen Parkhaven

Aan
Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland

Contactpersoon
Stichting Groen Parkhaven
groenparkhaven@gmail.com
www.groenparkhaven.nl

Volgt u ons al op Facebook en Instagram?
Groen Parkhaven
Of op Twitter? @groenstichting

Datum
22 maart 2021
Ons kenmerk
2021.10

Uw kenmerk
-
Bijlagen 1
-

Onderwerp
Bouwvoornemen Parkhaven Rotterdam

Geacht College,

Ongetwijfeld is uw college ter ore gekomen dat de gemeente Rotterdam bij Raadsbesluit van 18 februari jl. heeft ingestemd met een initiatief van een privaat bouw/beheer consortium tot de bouw van ca. 630 woningen op de groenzone aan de Parkhaven in het Rotterdamse Scheepvaartkwartier. Dit bouwvoornemen behelst de realisatie van acht woontorens, variërend van 35 meter, 45 meter en 70 meter hoogte aan weerskanten van de Euromast. Het consortium, onder de naam Parkhaven Partners 010, maakt hierbij gebruik van het zogeheten "*unsolicited proposal*", een door de Rotterdamse gemeenteraad opengestelde mogelijkheid voor bouw- en beheer instellingen zélf gewenste locaties in de stad te zoeken om daarna bouwinitiatieven bij de gemeente voor te dragen.

De Stichting Groen Parkhaven is opgericht uit verzet tegen het bouwen op deze cultuurhistorisch 2021.10 belangwekkende locatie. De reden dat wij u er met dit schrijven op attenderen is tweeledig: ten eerste overschrijdt deze zaak het lokale belang; ten tweede worden de gebruikelijke procedures rond deze gebiedsontwikkeling ons inziens niet volledig in acht genomen.

Nationaal erfgoed

De Euromast is een gebiedsoverstijgend beeldmerk van de stad Rotterdam en vormt daarmee een (inter) nationale icoon. Dit is ook wat de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed betoogt in haar negatieve advies aan het Rotterdamse gemeentebestuur. (Zie hiervoor de bijlage.)

De voorgenomen bebouwing tast de beeldwaarde van dit icoon sterk aan. Architect Maaskant heeft juist bedoeld dat de mast majestueus uit de vrije groene ruimte opstijgt en zo zijn impressie op de kijker optimaal bereikt. Deze waarlijk unieke Euromast met hoge gebouwen omzomen en de vrije groene ruimte verbruiken is de essentie van dit Rijksmonument ontkrachten.

Stichting Groen Parkhaven betreft een ANBI-stichting. Het zet de werkzaamheden van de Focusgroep Groen Parkhaven voort. En stelt zich onder meer ten doel het behouden van de zowel ten noorden als zuiden gesitueerde bij de Euromast behorende huidige groene ruimte. Alsmede het behouden van het monumentale aanzien van de in en rondom de Parkhaven aanwezige Rijksmonumenten.

KvK 77812271

Niet alleen het vrije zicht op de Euromast wordt aangetast. Ook de gebouwen van het Maastunnelcomplex, eveneens Rijksmonumenten en Nationaal Erfgoed, ondervinden visueel hinder van de voorgenomen hoge bouwwerken. En dan is er ook nog, als gevolg van de hoge bebouwing, visuele aantasting van het naastliggende Zocherpark dat ook een Rijksmonument is en het predicaat 'Nationaal Erfgoed' draagt.

Behalve tegen het advies van de RCE druist dit bouwplan ook in tegen het vigerende bestemmingsplan - groen en recreatie – van het gebied. Als ook tegen het Verdrag van Granada (1985, in werking sedert 1 juni 1994), waarin de Kwaliteit Leefomgeving (BKL) lid 5.72 als volgt is vastgelegd: *"Het voorkomen van aantasting van de omgeving van Rijksmonumenten en voorzover die aantasting een negatieve invloed heeft op het aanzicht of de waardering van de monumenten."* Het komt ons voor dat dit artikel zeer wel van toepassing is op de groene zone van Parkhaven.

Procedures

Uit onze talrijke WOB-verzoeken blijkt dat de gemeente het vooroverleg met de instanties die in het kader van de Wet op de Ruimtelijke Ordening gebruikelijk worden betrokken bij bestemmingsplannen en de wijziging daarvan, vrijwel volledig heeft overgelaten aan de initiatiefnemer van het bouwvoornemen. Ons dunkt dat daarbij de vraag opkomt of dit niet een taak is die bij uitstek aan de gemeentelijke overheid toekomt. Ook vernemen wij uit de WOB stukken niets over consultatie van instellingen als Rijkswaterstaat en de betreffende Waterschappen, waar het hier toch gaat om buitendijks gebied. Evenzo konden wij niet constateren dat de Milieudienst Rijnmond is geconsulteerd. Ook viel ons op dat allerlei noodzakelijk onderzoek (bodem, lucht, lawaai, gevolgen voor Maastunnel bij ontgraving, effect op cultureel erfgoed) door de gemeente aan het consortium is toevertrouwd.

Tenslotte lijkt het ons noodzakelijk dat de gang van zaken met betrekking tot het novum van het *'unsolicited proposal'* nadere juridische- bestuurlijke toetsing behoeft, waar het gaat om de relatie tussen het openbaar bestuur en private ondernemingen die een zelfstandig en uniek beslag leggen op naar hun oordeel te bebouwen gronden in de gemeente.

Wij menen dat wij uw college op deze zeer ongebruikelijke, en mogelijk al te losse, omgang met de bestuurlijke en wettelijke "zeden en wetten", mogen attenderen en waar nodig u verzoeken op te treden in uw rol als bestuurlijk toezichhoudend orgaan. Wij van onze kant zullen zeker in het kader van de Wet op de Ruimtelijke Ordening een "Zienswijze" indienen bij de ter visie legging van de door de gemeente beoogde wijziging van het vigerend bestemmingsplan Scheepvaartkwartier. Voorafgaand hieraan achten wij echter uw visie op de bestuurlijke en juridische gang van zaken van groot belang.

Ons kenmerk
2021.10

Uw reactie zien wij met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

Namens het bestuur van Stichting Groen Parkhaven,

voorzitter

Deze brief is digitaal verzonden. En daarom niet voorzien van een handtekening.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van Burgemeester en Wethouders van Rotterdam
BWT Bureau Monumenten en Cultuurhistorie
Postbus 6575
8002AN Rotterdam

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]@cultureelerfgoed.nl

Onze referentie

164293

Olonummer

Bijlagen

0

Datum
Betreft Masterplan Parkhaven

Geacht college,

In januari 2020 is de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) in kennis gesteld van het plan Parkhaven. Ik waardeer het dat uw gemeente de RCE in de gelegenheid stelt zijn opvattingen over dit plan te delen. Het plan is ingediend als 'unsolicited proposal', voor een strook met bestemming groen en archeologie. Op de kaart met potentiële woningbouwlocaties voor de gemeente Rotterdam komt deze strook van de Parkhavenkade, waar meerdere rijksmonumenten in het geding zijn, niet voor.

Hoewel de Parkhaven niet binnen de gebieden valt die de gemeente heeft aangewezen voor 'unsolicited proposals' is het plan toch in behandeling genomen. Een aantal rijksmonumenten is in het geding. De Euromast is bij zijn vijftigjarig jubileum in 2010 met instemming van de gemeente aangewezen als rijksmonument omdat het een essentieel toonbeeld van de wederopbouwperiode is. Sinds de bouw geldt de uitkijktoren als icoon van de stad Rotterdam. Naast de Euromast zijn ook het Maastunnelcomplex, het Park en het Parksluizencomplex aangewezen als rijksmonument. Het ingediende plan met grootschalige woningbouw heeft negatieve effecten op dit cultureel erfgoed.

Middels deze brief ontvangt u mijn advies. Ik ga ervan uit dat u dit advies zult betrekken bij de afwegingen die het college en de Raad zullen maken bij de beoordeling van het voorliggende plan.

Advies

De RCE adviseert over de transformatie van monumenten en de ontwikkeling van cultuurhistorisch waardevolle gebieden graag ontwikkelingsgericht, waarbij maatschappelijke belangen, belangen van overheden en eigenaar in acht worden genomen. Erfgoed is niet iets om een stolp overheen te zetten. Het is van belang dat het ook in het huidige tijdsgewricht van waarde is en zich verhoudt tot actuele ontwikkelingen. Door de manier waarop het proces rond de ontwikkeling van de Parkhaven is ingericht wordt de RCE thans in een andere rol gedrongen. Ik ben mij er terdege van bewust dat voor Rotterdam een grote woningbouwopgave aan

de orde is. Niettemin adviseer ik u om van het plan af te zien. Hieronder licht ik dit advies kort toe. De RCE is uiteraard bereid dit ook toe te lichten aan u en/of uw Raad.

Afweging

De ontstaansgeschiedenis van de Euromast is verbonden met het Park, waar in 1960 de manifestatie Floriade werd gehouden. Architect Hugh Maaskant ontwierp een spectaculaire uitkijktoren, oprijzend vanuit het groen, met in de dynamische vormgeving verwijzingen naar de voor de stad zo belangrijke scheepvaart. Uit de naam *Euromast* spreekt de internationale ambitie. De locatie van de uitkijktoren aan de Parkhaven is gekozen vanwege de ligging direct aan de rivier, met zicht op de haven, het verkeersplein en de in- en uitrit van de Maastunnel. Bovendien was een brugverbinding mogelijk met de Floriade-tentoonstelling in het Park. De locatie biedt niet alleen een afwisselend uitzicht over stad en havens maar zorgt er ook voor dat de Euromast een markant element vormt in het silhouet van de stad. De strook rondom de Euromast is als groenstrook essentieel voor de betekenis en de beleving van de Euromast. De Euromast is als toonbeeld uit de wederopbouwperiode aangewezen als rijksmonument o.a. vanwege:

- de historische betekenis als uiting van optimisme, groeiende welvaart en vrije tijd als onderdeel van de opbouw van het land
- de bouwtechniek en hoogwaardige esthetische kwaliteiten
- de betekenis van de uitkijktoren als oriëntatiepunt in het stadssilhouet
- de markante vrije ligging langs de Maasoever
- de nog gave relatie met de omgeving, waaronder het verkeersplein en de Parksluizen

Het plan reduceert de zeggingskracht/betekenis van de Euromast als mast oprijzend uit het groen tot een mast oprijzend tussen een reeks stedelijke hoogbouwvolumes. Het open karakter van het gebied neemt sterk af. Dit heeft het een negatieve invloed op de monumentale waarde en daarmee de beleving van het Maastunnelcomplex, het Park en het Parksluizencomplex, de rijksmonumenten in de onmiddellijke nabijheid. Het gaat bij rijksmonumenten om een nationaal belang. Met het voorgenomen bouwplan van woongebouwen in de groenstrook rondom de Euromast gaan de bovengenoemde waarden verloren: de markante vrije ligging en de nog gave relatie met de omgeving. Daarnaast reduceert de voorgestelde nieuwe verbinding van de groenstrook bij de Euromast met het Park de waarden van het Maastunnelcomplex door de dimensionering.

Belang van een zorgvuldig planproces

Volgens het Besluit ruimtelijke ordening is de gemeente verplicht om in planologische processen een gemotiveerde beschrijving op te nemen van de wijze waarop rekening gehouden is met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden (gebouwd erfgoed, archeologie en cultuurlandschap). Hierbij gaat het om zowel beschermde als niet formeel beschermde objecten en structuren. Dit betekent dat de gemeente een analyse moet maken van de cultuurhistorische waarden in het plangebied en daar conclusies aan verbindt die in een bestemmingsplan verankerd worden. Zeker in een geval als dit, waarbij grote erfgoedwaarden in het geding zijn, is het nodig een dergelijke analyse serieus te nemen. Maak er geen verplicht nummer van. Op basis van zo'n analyse kunnen

uitgangspunten worden geformuleerd die richting geven aan de ruimtelijke ontwikkeling. Erfgoedwaarden zijn op die manier behulpzaam om een waardevolle leefomgeving te maken die zijn wortels heeft in het verleden. In Rotterdam is op verschillende plekken te zien hoe waardevol zo'n benadering kan zijn. Rotterdam is een unieke stad in Nederland met een geschiedenis en ontwikkel- en ontwerptradities die overal terug te zien zijn in het erfgoed van stad. Rotterdam laat zien dat er veel kan met dat erfgoed, maar niet alles en niet overal. Overweeg met welke ontwikkeling de waardevolle omgeving van de Parkhaven versterkt kan worden, bijvoorbeeld door verbetering van de groen- en recreatiefunctie voor de inwoners van de stad.

Gemeente en RCE zijn nu geconfronteerd met een plan van een ontwikkelaar als 'unsolicited proposal'. Hiermee is het gebruikelijke proces om eerst de cultuurhistorische waarden en kwaliteiten in beeld te brengen en vervolgens met respect voor deze waarden te zoeken naar ruimte voor ontwikkeling geblokkeerd.

Ik geef u in overweging om een inventarisatie uit te voeren van dergelijke kwetsbare locaties in uw gemeente en deze uit te sluiten van 'unsolicited proposals' om in de toekomst een voor alle partijen demotiverend en kostbaar proces te voorkomen. Dat wil niet zeggen dat daarmee ontwikkelingen op deze locaties zijn uitgesloten, het is van belang een zorgvuldig proces in te richten om locaties zo te ontwikkelen dat de monumentale beleving en daarmee de waardering van de leefomgeving wordt versterkt.

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van deze brief, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,

